

İş Kanununun 5518 sayılı Kanun'la muaddel 1 nci maddesinin tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Çalışma Encümeni mazbatası (3/318)

T. C
Başvekâlet
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 72/21 - 1264

10. IV . 1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

3008 sayılı İş Kanununun 5518 sayılı Kanunla muaddel 1 nci maddesinde «Bir iş akdi dolayısıyla, başka bir şahsın iş yerinde bedenen veyahut bedenen ve fikren çalışan kimseye işçi» denileceği yazılı bulunmaktadır.

İş Kanununun 5518 sayılı Kanunla tadil edilen 2 nci ve 4841 sayılı Kanunun 9 ncu maddelerinin (A) bendlerine göre mezkûr maddelerin mâna ve şumulünün tâyin ve tesbiti hususunda ve iş mevzuatının tatbikiyle vazife ve salâhiyetli kılınmış bulunan Çalışma Vekâletiyle Divanı Muhasebat arasında görüş ve anlayış farkı mevcud olup mezkûr Vekâletin görüşüne müsteniden diğer idarelerce tesis edilen muamelât ve tahakkukat evrakı Divanı Muhasebatça vize edilmeyerek iade edilmekte olması sebebiyle tatbikatta istikrar vücut bulamamakta ve müşküllerle karşılaşılmaktadır. Ezcümle Nafia Vekâletinin ilgili bulunduğu bir hâdisede Karayolları Umum Müdürlüğü tarafından ve ayrıca Milli Müdafaa Vekâletince muhtelif unvanlarla çalıştırılmış olup işçi sıfatını haiz buldukları ve çalıştıkları iş yerinin 3008 sayılı İş Kanunundaki tarife uygun olduğu Çalışma Vekâletince kabul ve tasdik edilmiş bulunan personele 6452 sayılı Kanunun birinci maddesi gereğince yapılacak ilâve tediye hakkında tanzim edilen (İta Emirleri)nin vizesi münasebetiyle Divanı Muhasebat Umumi Heyetince müttehaz 28 . II . 1955 tarihli ve 2231 sayılı kararda; bir kimsenin İş Kanununun muaddel 1 nci maddesi gereğince işçi telâkki edilebilmesi için o kimsenin istihdam edildiği hizmet itibariyle faaliyetinin sırf bedenî olması veya tavzif edildiği hizmete vusul için en çok müessir olan mesai unsurunun ve yetişme tarziyle çalıştığı işin mahiyetinin nazara alınarak fikrî mesaisi yanında bedenî mesaisinin galip bulunması lâzımgeleceği kanaatine varılmış olduğu mucip sebeplerine dayanılarak sözü geçen (İta Emirleri) vize edilmeyerek dairelerine iadesine karar verilmiş bulunmaktadır.

İş Kanununun bahis konusu edilen muaddel 1 nci maddesinin mâna ve şumulünün tâyin ve tesbitinde, Çalışma Vekâletiyle Divanı Muhasebat arasında, yukarda arz edildiği gibi, görüş ve anlayış farkının mevcudoluşu, İş ve Sigorta mevzuatının taallük ettiği işlerde tatbikatta birçok aksaklık ve müşkülâtın husulüne sebebiyet verdiği gibi birçok vatandaşın ve iş veren vekili sıfatıyla idarelerin sebepsiz sigorta primleri ödemelerini ve bâzı külfetlere mâruz bulunmalarını, usulsüz ilâve tediye yapılmasını veya yapılmaması yüzünden tevali eden şikâyet ve sızlanmaları mucibolduğu cihetle İş Kanununun mevzu bahis muaddel 1 nci maddesinin tefsirine zaruret hasıl olmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ve rica ederim.

Başvekil
A. Menderes

Çalışma Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Çalışma Encümeni

Esas No. 3/318

Karar No. 19

27 . IV . 1956

Yüksek Reisliğe

İş Kanununun 5518 sayılı Kanunla muaddel birinci maddesinin tefsiri hakkındaki Başvekâlet tezkeresi Çalışma ve Maliye vekâletleri temsilcilerinin de iştirakiyle encümenimizin 20 . IV . 1956 tarihli toplantısında tetkik ve müzakere olundu.

Mezkûr tezkereden, İş Kanununun birinci maddesindeki işçi tefrikının mâna ve şumulünün tâyini ile ilgili olarak 6452 sayılı Kanunla işçilere ödenmesi derpiş olunan ikramiyenin müstahaklarının tesbiti ve umumiyetle İş Kanununun tatbik sahasının tâyini bakımından tatbikatta, işçi vasfında olanların tefriki ve bu tefriki yapacak salâhiyetli merciin tâyini hususlarında tereddüde düşüldüğü anlaşılmaktadır.

İş Kanununun 5518 sayılı Kanunla muaddel ikinci maddesinin A fıkrasına (Bu kanun mahiyeti itibariyle yolunda işliyebilmesi için günde en az 10 işçi çalıştırmayı gerektiren iş yerlerine ve buralarda çalışan işçilerle bunların iş verenlerine uygulanır.)

(Vukubulacak itirazlar kanunun uygulanmasını durdurmaz. İtiraz bakanlıkça incelenerek kesin karara bağlanır.)

Hükmü bulunduğu ve bir iş yerinin İş Kanunu şumulünde bırakılmasının tâyini bu iş yerinde çalışanlardan hangilerinin işçi vasfında olup olmadığının tesbiti ile alâkalı bulunduğu

göre ve diğer taraftan Çalışma Vekâletinin kuruluş ve görevleri hakkındaki 4841 sayılı Kanunun 9 ncu maddesinin A fıkrasında Çalışma Genel Müdürlüğünün görevleri meyanında (İş Kanununun uygulanma alanının tâyini) hususu da tadadolduğuna ve İş Kanununun tatbik sahası şumulünün tesbitinde yalnız iş yeri değil, işçi ve iş veren bakımından da bahis mevzuu olacağına göre bir iş yerinde çalışanlardan hangilerinin İş Kanununun muaddel birinci maddesi şumulüne giren işçi vasfında olup olmadığının tâyini hususunun Çalışma Vekâletine mevdu vazife ve salâhiyetler cümlesinden bulunduğu aşikâr olduğundan mezkûr birinci maddenin ayrıca tefsirine mahal bulunmadığına ittifakla karar verilmiştir.

Keyfiyet Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe saygı ile sunulur.

Çalışma Encümeni Reisi

Seyhan

M. Ünal

Kâtip

Urfa

C. Öncel

Malatya

E. Doğan

M. M.

Giresun

D. Köymen

Bingöl

E. Yıldız

Zonguldak

N. Diken